# T088 TKL 6 (13) Luận Niết Bàn Kinh Bốn Hữu Kim Vô Kệ

*Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)*

SOÁ 1528

LUAÄN NIEÁT BAØN KINH BOÅN
HÖÕU KIM VOÂ KEÄ
Taùc giaû: Boà-taùt Thieân Thaân.
Haùn dòch: Ñôøi Traàn, Tam Taïng Chaân Ñeá.
Nghóa ba ñôøi cuûa kinh Nieát-Baøn. Ñeå giaûi ñaùp veà nghi vaán cuûa Thuaàn-ñaø, luaän naøy noùi: Nhieàu ñeä töû Phaät ñaõ thaønh thuïc, rieâng Thuaàn-ñaø chöa thaønh thuïc. Vì Thuaàn-ñaø chöa ñöôïc thaønh thuïc, cho neân Ñöùc Phaät hieån baøy, chæ roõ veà Ñaïi Baùt Nieát- baøn, ñoàng thôøi giaûng noùi veà kinh Ñaïi Baùt Nieát-baøn. Sau khi thoï nhaän ñaïi coâng ñöùc, Thuaàn-ñaø ñöôïc thaønh thuïc, ñi ñeán thaønh Caâu-thi-na. Hoûi: Vaäy taïi sao Thuaàn-ñaø laïi naûy sinh taâm nieäm ngôø vöïc? Ñaùp: Coù hai nhaân duyeân: 1. Vì oâng chæ thaáy töôùng chung chöù chöa thaáy ñöôïc töôùng rieâng, cho neân sinh taâm hoaøi nghi. 2. Vì oâng chæ thaáy töôùng rieâng maø khoâng thaáy ñöôïc töôùng chung, cho neân khôûi taâm nghi ngôø. Ví nhö töø xa troâng thaáy caây truïi khoâng caønh maø nghi ngôø khoâng bieát ñoù laø ngöôøi hay laø goác caây. Nhöng, neáu nhìn thaáy coù chim quaï tuï taäp phía treân, phía döôùi coù höôu nai ñi qua, thì bieát vaät kia laø caây truïi chöù khoâng phaûi laø ngöôøi. Neáu troâng thaáy tay caàm chieác aùo giô cao leân thì bieát laø ngöôøi chöù khoâng phaûi goác caây. Vì chæ troâng thaáy töôùng rieâng maø khoâng thaáy ñöôïc töôùng chung cho neân oâng ta sinh taâm nghi ngôø.

SOÁ 1528 - LUAÄN NIEÁT BAØN KINH BOÅN HÖÕU KIM VOÂ KEÄ 190

Nhö töôùng baát coïng cuûa hö khoâng laø thöôøng truï, nhö thaáy töôùng baát coïng cuûa ñaát laø voâ thöôøng. Ngöôøi Thanh vaên coù töôùng baát coïng, ñoái vôùi töôùng baát coïng cuûa Thanh vaên sinh ra nghi ngôø, vì gioáng vôùi hö khoâng laø thöôøng truï hay laø gioáng vôùi ñaát laø voâ thöôøng? Phaøm phu vì töôùng chung cho neân sinh taâm nghi ngôø, Thanh vaên- Duyeân giaùc vì töôùng rieâng cho neân khôûi taâm nghi ngôø. Phaøm phu vì phaùp coù sinh cho neân sinh loøng nghi ngôø, Thanh vaên-Duyeân giaùc vì phaùp khoâng sinh cho neân khôûi taâm nghi ngôø. Thuaàn-ñaø khoâng vì hai phaùp naøy cho neân sinh loøng hoaøi nghi, vì muoán ñem laïi lôïi ích cho chuùng sinh, do ñoù naûy sinh hoaøi nghi naøy. Nhö vaäy thì Ñaïi Boà-taùt ñaâu ñöôïc naûy sinh ngôø vöïc ñoái vôùi Phaät. Nôi ñaïi hoäi coù nhieàu ngoaïi ñaïo ñang tuï taäp xung quanh, trong ñoù coù ngoaïi ñaïo noùi: Phaät ñaõ cheát roài nhöng soáng laïi. Laïi coù ngöôøi noùi: Nhö ñeøn heát daàu thì löûa taét. Ngöôøi khaùc laïi noùi: Sau khi Phaät nhaäp dieät thì coù cuøng taän vaø coù khoâng cuøng taän. Vì loaïi boû nhöõng hoaøi nghi naøy, cho neân Ñöùc Phaät noùi keä: Xöa coù-nay khoâng coù, Xöa khoâng coù-nay coù, Ba ñôøi ñeàu coù phaùp, Khoâng heà coù ñieàu naøy. Ñöùc Phaät vì haøng Nhò thöøa cho neân noùi keä naøy. Phieàn naõo sinh ra ñaõ coù, baäc Thaùnh tu chöùng ñöôïc. Taùnh phaøm phu sinh ra ñaõ coù, taùnh

Thaùnh tu taäp maø coù ñöôïc. Phieàn naõo raøng buoäc sinh ra ñaõ coù, côûi boû raøng buoäc do tu taäp maø coù ñöôïc. Sinh töû sinh ra ñaõ coù, Nieát-baøn do tu taäp maø coù ñöôïc. Xöa sinh ra nay tu taäp, xöa laø sinh ra-nay laø tu taäp. Vì haøng Nhò thöøa maø giaûi thích nhöõng ñieàu naøy laø ñeå hoï khoâng huûy baùng Ñaïi thöøa. Neáu vì Ñaïi thöøa maø giaûi thích nhöõng ñieàu naøy thì phæ baùng Ñaïi thöøa, bôûi nhöõng ñieàu naøy khoâng töông öng vôùi Ñaïi thöøa, thì ai coù theå khieán cho töông öng vôùi Ñaïi thöøa? Vì vaäy chuùng toâi döïa vaøo nghóa ñeå choïn löïa, tö duy veà nghóa chöù khoâng döïa vaøo ngoân ngöõ, khoâng löïa choïn tö duy theo ngoân ngöõ, vì ngöôøi tu haønh Ñaïi thöøa maø noùi, vöôït leân treân ba nghóa, hieån baøy nghóa lyù roõ raøng. Noùi xöa coù nay khoâng, xöa khoâng nay coù, caû ba thôøi ñeàu coù, thì ba loaïi nghóa naøy khoâng coù, ñieàu naøy laø voâ lyù. Vì sao ba nghóa naøy khoâng thaønh töïu? Vì neáu xöa coù nay khoâng thì taát caû Nhö Lai khoâng coù giaûi thoaùt. Vì sao? Vì taùnh an truù baát ñònh.



Vì tröôùc coù-sau khoâng, cho neân taát caû Chaân coù cuõng khoâng coù, Chaân coù-Tuïc coù cuõng khoâng coù. Vì sao? Vì Chaân coù thì tröôùc sau khoâng khaùc, Tuïc coù maø khoâng coù goác, do ñoù caû hai nghóa Chaân vaø Tuïc ñeàu khoâng thaønh töïu. Ñoái vôùi hai nghóa naøy khoâng hieåu roõ, cho neân ngoaïi ñaïo Taêng khö cuõng noùi nhö vaäy: Trong nhaân coù quaû. Ví nhö trong söõa coù laïc vaø sinh toâ, laø nghóa taêng ích cuûa Taêng khö. Neáu xöa khoâng coù gì trôû ngaïi, thì trong thôøi gian hieän taïi ai coù theå laøm cho ngaên caùch? Neáu oâng cho suy nghó laø ngaên ngaïi, thì nhaân duyeân hoøa hôïp laøm cho ngaên ngaïi. Nghóa naøy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì tröôùc vaø sau khoâng coù gì sai khaùc. Neáu hoâm nay khoâng chöôùng ngaïi, thì thôøi gian tröôùc kia vì sao khoâng chöôùng ngaïi? Ñaâu coù lyù leõ gì tröôùc kia khoâng döïa vaøo nhaân duyeân maø sinh, thì veà sau döïa vaøo nhaân duyeân naøo maø dieät? Noùi laø goác thì laáy phaùp gì laøm goác? Laø baét ñaàu sinh khôûi hay laø ñang noái tieáp nhau laøm goác? Neáu laáy phaùp baét ñaàu sinh khôûi laøm goác, thì phaùp ban ñaàu naøy khoâng do nhaân duyeân maø sinh, sau gioáng nhö ban ñaàu, cuõng khoâng do nhaân duyeân maø sinh. Neáu noùi nhö vaäy thì nghóa Nhö Nhö cuûa phaùp möôøi hai nhaân duyeân ñeàu bò phaù boû, thì gioáng vôùi nghóa khoâng coù nhaân maø ngoaïi ñaïo ñaõ noùi. Neáu laáy phaùp noái tieáp nhau laøm goác, thì söï noái tieáp nhau cuõng khoâng coá ñònh. Vì sao? Vì, moãi phaàn ñeàu khoâng nhaát ñònh, thì laøm sao laáy söï noái tieáp nhau laøm goác ñöôïc? Vì vaäy taát caû phaùp coù sinh khôûi maø noùi voán khoâng coù nhaân, noùi nhö vaäy thì khoâng coù ñaïo lyù. Xöa khoâng maø nay coù. Neáu tröôùc laø khoâng coù goác maø nay coù, thì caùi coù khoâng coù ñöôïc giaûi thoaùt. Phieàn naõo tröôùc chöa phaùt sinh taùc duïng, vaäy thì xa lìa söï giaûi thoaùt. Nhöng veà sau naûy sinh phieàn naõo thì khoâng coù giaûi thoaùt. Neáu tröôùc khoâng maø nay coù, thì taän cuøng khoâng coù sinh khôûi seõ thuaän theo ñöôïc sinh ra, nhö hö khoâng sinh ra hoa ñoám. Neáu oâng tö duy luoân luoân laø khoâng coù nhaân, thì nghóa naøy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì nhö hö khoâng vaø hoa ñoám, caû hai ñeàu laø khoâng coù, thì nhaân duyeân naøo sinh ra hö khoâng maø khoâng phaûi laø nhaân duyeân sinh

ra hoa ñoám, vì ñeàu laø khoâng coù. Nghóa naøy khoâng hôïp ñaïo lyù. Bôûi vì, neáu tröôùc kia khoâng sinh maø nay ñöôïc sinh, thì nghóa goác bò suïp ñoå. Nghóa naøy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì baét ñaàu sinh khôûi laø goác. Neáu oâng tö duy veà nhaân duyeân, thì baét ñaàu sinh khôûi naøy khoâng phaûi laø baét ñaàu, vì vaäy sinh khôûi khoâng phaûi laø goác, ñieàu naøy cuõng khoâng hôïp lyù. Vì sao? Vì yù oâng muoán phaù boû caùi voán coù, muoán thieát laäp nhaân duyeân voán coù, vì vaäy cho neân khoâng vöôït



qua ñöôïc caùi voán coù. Tröôùc chöa coù phaùp thì nhaân laøm sao phaùt sinh? Neáu phaùp phaùt sinh thì phaùp aáy phaùt sinh ñaày ñuû hay laø phaùt sinh töøng phaàn? Neáu phaùt sinh ñaày ñuû thì cuøng sinh trong moät luùc, hay laø sinh coù tröôùc vaø sau? Neáu cuøng sinh trong moät luùc, thì nhaân quaû ñoàng thôøi khoâng theå phaân bieät ñöôïc. Neáu quaû veà sau môùi sinh thì nhaân tröôùc ñaõ tieâu maát (dieät), ñaâu sinh ñöôïc quaû sau? Nhö con gaø ñaõ bò naáu chín roài maø coøn caát tieáng gaùy soáng laïi. Neáu phaùt sinh ñaày ñuû thì ñaâu caàn phaûi quaùn saùt nhaân? Neáu phaùt sinh töøng phaàn thì gioáng nhö loãi tröôùc. Vì vaäy tröôùc voán khoâng maø nay coù nhöng muoán an laäp nhaân thì nghóa naøy khoâng ñuùng. Ba thôøi ñeàu coù, thì nghóa naøy khoâng coù. Neáu coù thì ba ñôøi naøy, laø moät nghóa truøm khaép ba ñôøi hay laø moãi moät nghóa ñeàu coù ba ñôøi? Hai nghóa nhö vaäy ñeàu khoâng ñuùng. Vì sao? Vì neáu moät nghóa truøm khaép caû ba ñôøi, thì khoâng coù theå trong moät ñôøi maø coù caû ba. Vì sao? Vì laøm ngaên ngaïi laãn nhau. Neáu nghóa döïa vaøo thôøi gian, thì thôøi gian quaù khöù-vò lai ñöôïc chia thaønh töøng phaàn ñeán voâ cuøng. Neáu thôøi gian döïa vaøo nghóa, thì nghóa chæ coù moät cho neân khoâng coù ba ñôøi, vì taùch khoûi nghóa, thì khoâng coù thôøi gian rieâng bieät. Vì vaäy ba thôøi ñeàu khoâng thaønh töïu. Neáu moät söï vaät truøm khaép caû ba ñôøi, thì vaät ñoù khoâng theå noùi ñöôïc teân goïi. Vì sao? Vì moät vaät maø coù hai söï thaønh töïu. Neáu vaäy thì sinh töû vaø Nieát-baøn chæ laø moät. Neáu moãi ñôøi ñeàu coù thì ba ñôøi ñeàu töï coù, nhö ñôøi hieän taïi coù theå sinh ra quaû baùo, ñôøi quaù khöù-vò lai vì sao khoâng theå sinh ra? Neáu voán coù naêng löïc phaùt sinh thì khoâng coù moät ngöôøi naøo ñöôïc giaûi thoaùt. Neáu khoâng theå sinh ra thì quaù khöù vaø vò lai, do ñaâu ñoaïn tuyeät ñöôïc quaû baùo? Noùi quaù khöù-vò lai laø coù, laø vì Theå maø noùi coù hay laø vì Duïng maø noùi coù? Neáu vì Theå maø noùi laø coù, thì laøm sao coù theå phaù boû maø chia thaønh ba phaàn? Neáu vì Duïng maø noùi coù, thì quaù khöù ñaõ tieâu maát, maø vò lai chöa sinh, laøm theá naøo phaùt sinh taùc duïng ñöôïc? Neáu oâng tö duy ba ñôøi laø phaùp höõu vi coù theå noùi, thì ba ñôøi khoâng phaûi laø phaùp coù theå noùi ñöôïc, ba ñôøi khoâng phaûi laø Theå cuûa noùi naêng. Neáu cuøng coù Theå thì moät laø coù naêng löïc, hai laø khoâng coù naêng löïc. Nghóa naøy khoâng ñuùng. Neáu oâng tö duy thôøi tieát coù naêng löïc, thì khoâng noùi ñeán naêng löïc, bieát raèng caây chuoái sinh ra quaû moät laàn chöù

khoâng theå naøo coù quaû laàn nöõa, nghóa naøy cuõng khoâng ñuùng. Vì sao? Vì nghóa khoâng coá ñònh. Ba thôøi naøy thì thôøi naøo voán coù? Neáu coù nhaân sinh ra thì vaán naïn seõ voâ cuøng taän. Neáu khoâng coù nhaân maø sinh ra thì nghóa thôøi tieát seõ khoâng thaønh töïu. Neáu oâng tö duy vò lai laø tröôùc, hieän taïi laø giöõa vaø quaù khöù laø sau, maø laøm thaønh ba ñôøi. Vì sao? Vì naêng löïc cuûa vò lai thuùc giuïc xuaát hieän voán laø hieän taïi, vaø naêng löïc hieän taïi thuùc giuïc xuaát hieän quaù khöù. Nhö nöôùc soâng Haèng, doøng nöôùc vò lai thuùc ñaåy doøng nöôùc hieän taïi, doøng nöôùc hieän taïi thuùc ñaåy doøng nöôùc quaù khöù. Neáu nghóa cuûa moät ñôøi thaønh töïu thì nghóa ba ñôøi cuõng thaønh töïu. Nghóa naøy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì nöôùc laø ñoàng thôøi, nhöng nôi choán thì khaùc bieät, cho neân noùi coù nghóa ba thôøi gian cuûa ba ñôøi, vaäy thì khoâng ñuùng. Khoâng vaø khoâng coù chuyeän ñoù. Nhö Tieåu thöøa noùi: Khoâng coù chuyeän ñoù. Nhö ngoaïi ñaïo noùi: Khoâng coù chuyeän ñoù. Ñaû phaù Tieåu thöøa ngoaïi ñaïo nhö vaäy, theo nghóa cuûa keä: 1. Phaù nghóa taø. 2. Thaønh laäp nghóa chaùnh. Phaù nghóa taø laø döïa vaøo ngoân ngöõ maø noùi, thaønh laäp nghóa chaùnh laø döïa vaøo nghóa lyù maø noùi. Goïi laø nghóa chaùnh thì xöa coù nay coù, traûi qua ba ñôøi, ñoù goïi laø nghóa chaùnh. Xöa coù nay coù, laø töø luùc môùi phaùt taâm cho ñeán ñaït ñöôïc Nieát- baøn, chæ moät vò khoâng khaùc, khoâng döïa vaøo nhaân maø sinh, khoâng döïa vaøo nhaân maø dieät, coù laø thanh tònh, phaùp phaøm phu khoâng theå laøm cho nhieãm oâ, phaùp cuûa Thaùnh nhaân khoâng theå laøm cho thanh tònh. Neáu daáy khôûi boán toäi naëng vaø naêm toäi nghòch cuõng khoâng theå khieán cho giaûm bôùt. Neáu tu taäp tueä ñoaïn döùt ñieàu aùc cuõng khoâng theå khieán cho taêng theâm. Hoaëc coù maët thaáy ñaït ñöôïc thanh tònh, hoaëc coù môùi thaáy daãn ñeán ñoäc aùc. Döïa vaøo phöông tieän thì vöôït qua ngöõ ngoân noùi naêng taát caû tö duy, söï nhieáp thoï khoâng theå noùi, khoâng theå tö duy, nhaân quaû khoâng phaûi laø nhaân, khoâng phaûi laø quaû. Lónh vöïc naøy khoâng phaûi laø soá löôïng coù theå phaân bieät ñöôïc trong moät luùc, ñaây laø caûnh giôùi cuûa chö Phaät Nhö Lai. Bôûi vì sinh töû vaø Nieát-baøn laø lónh vöïc cuûa thuaän-nghòch, neáu nghòch thì ñoù laø lónh vöïc sinh töû, neáu thuaän thì ñoù laø lónh vöïc Nieát-baøn, laø phaïm vi tröôùc vaø phaïm vi sau, laø lónh vöïc cuûa söï phaùt taâm vaø lónh vöïc cuûa taâm sau khi ñaït ñeán phaàn vò kim cang, phaù saïch taát caû kieán chaáp, laøm cho



thanh tònh taát caû moïi kieán giaûi. Taát caû chuùng sinh thuaän theo tieáp nhaän söû duïng, chæ coù Theå cuûa Nhö Lai laø nôi quay veà nöông töïa an oån nhaát, laø Ñaïi Nieát-baøn nhieáp thoï heát thaûy moïi thöù quyù baùu. Vöôït qua ba ñôøi laø duøng ñeå noùi ñeán coâng ñöùc cuûa Nieát-baøn. Vöôït qua ba ñôøi laø sao? Vì coù söï phaùt sinh cho neân phaân bieät coù ba ñôøi, Nieát-baøn laø khoâng coù sinh khôûi, cho neân khoâng theå phaân bieät ñöôïc. Ba ñôøi laø chöa sinh thì nhaát ñònh sinh, ñaõ sinh thì phaûi coù dieät. Vì Nieát-baøn khoâng coù dieät ñi maø voán laø thöôøng truù, vì vaäy cho neân töï taïi. Bôûi vì töï taïi, cho neân ñoù laø nieàm an laïc baäc nhaát. Voán laø Theå cho neân noùi thanh tònh. Voán laø Duïng cho neân noùi Thöôøng-Laïc-ngaõ. Töï theå voán laø thanh tònh ñoái laïi vôùi sinh töû voán laø

Thöôøng-Laïc-Ngaõ. Vaû laïi, coøn coù hai nghóa: Neáu tröôùc kia coù-hoâm nay coù thì ñoù laø chaáp thöôøng. Neáu vöôït qua ba ñôøi thì ñoù laø chaáp ñoaïn. Neáu hai nghóa naøy ñeán luùc xa lìa thì ñoù laø trung ñaïo. Nhö vaäy thì tuïc ñeá vaø chaân ñeá ñoái ñaõi nhau maø coù möôøi hai nhaân duyeân chaân thaät nhö vaäy. Vì sao? Vì ñaõ xa lìa hai beân, thì ñoù laø möôøi hai nhaân duyeân thaät. Neáu nhö coù naêng löïc kheùo laõnh hoäi, thì troâng thaáy Nhö Lai taïi giöõa cuoäc ñôøi. Vì vaäy cho neân Ñöùc Nhö Lai noùi möôøi hai nhaân duyeân chính laø thaân cuûa Nhö Lai. Ñoái vôùi Chaân ñeá vaø Tuïc ñeá, vì khoâng hai cho neân möôøi hai nhaân duyeân chaân thaät naøy chính laø Phaät ñaïo. Baøi keä nhö vaäy coù hai nghóa: 1. Nghóa ñoái trò veà nhaân laø ñoaïn tröø taø ñaïo. 2. nghóa ñaït ñöôïc chaân lyù hieån baøy roõ raøng söï thaät. Hai nghóa nhö vaäy laø vieäc laøm cuûa Nhö Lai. Döïa vaøo Ñaïi trí, döïa vaøo Ñaïi Töø Bi coù naêm nghóa veà Thöôøng: 1. Thöôøng truù khoâng coù taän cuøng. 2. Thöôøng truù khoâng coù sinh khôûi. 3. Thöôøng truù luoân luoân toàn taïi. 4. Thöôøng truù voâ cuøng saâu xa. 5. Thöôøng truù khoâng coù bieán ñoåi. - Thöôøng truù khoâng coù cuøng taän thì coù möôøi: 1. Vì nhaân voâ bieân cho neân thöôøng truù. 2. Vì chuùng sinh voâ bieân cho neân thöôøng truù. 3. Vì Ñaïi Bi voâ bieân cho neân thöôøng truù. 4. Vì boán nhö yù tuùc voâ bieân cho neân thöôøng truù.



5. Vì tueä voâ bieân cho neân thöôøng truù. 6. Vì luoân ôû trong ñònh cho neân thöôøng truù. 7. Vì ñöôïc yeân vui maùt meû cho neân thöôøng truù. 8. Vì ñi giöõa theá gian maø taùm phaùp khoâng theå naøo laøm oâ nhieãm ñöôïc cho neân thöôøng truù. 9. Vì cam loä tòch tónh xa lìa boán ma cho neân thöôøng truù. 10. Vì Theå taùnh voâ sinh cho neân thöôøng truù. Nhaân voâ bieân laø töø voâ löôïng kieáp cho ñeán nay, Boà-taùt luoân xaû thaân maïng, taøi saûn ñeå duy trì chaùnh phaùp. Chaùnh phaùp ñaõ khoâng coù giôùi haïn khoâng cuøng taän, ñaây chính laø duøng nhaân khoâng cuøng taän, ñaït ñöôïc quaû baùo khoâng cuøng taän, quaû baùo chính laø ba thaân. - Thöôøng truù khoâng coù sinh khôûi, laø döïa vaøo thôøi gian tröôùc khoâng phaûi laø xöa khoâng coù maø nay coù, khoâng vì yù sinh khôûi maø thaân maïng sinh ra. - Thöôøng truù luoân luoân toàn taïi, laø döïa vaøo thôøi gian sau xa rôøi söï huûy hoaïi cheát choùc khoâng theå nghó baøn ñöôïc. - Thöôøng truù voâ cuøng saâu xa, laø döïa vaøo thôøi gian chính giöõa khoâng bò caên beänh voâ minh phieàn naõo phaù hoaïi ñöôïc. - Thöôøng truù khoâng coù bieán ñoåi, laø vöôït qua ba thôøi gian maø khoâng bò quaû baùo cuûa nghieäp voâ laäu laøm cho bieán ñoåi sai khaùc. Thöôøng truù thöù ba laø luoân luoân toàn taïi xa rôøi caùi cheát. Thöôøng truù thöù tö laø voâ cuøng saâu xa, lìa khoûi beänh taät. Thöôøng truù thöù naêm laø khoâng coù bieán ñoåi, töø ñòa thöù nhaát ñeán ñòa Nhö Lai, goïi chung laø khoâng coù cuøng taän. Töø ñòa thöù taùm ñeán ñòa Nhö Lai, goïi laø khoâng coù sinh khôûi. Töø ñòa thöù chín ñeán ñòa Nhö Lai, cuõng phaân ra phaàn chöùng ñaéc, goïi laø thöôøng truù khoâng coù bieán ñoåi, chính laø luaän veà naêm nghóa toång quaùt ôû Phaät ñòa. Caùc haønh laø voâ thöôøng, Ñeàu laø phaùp sinh dieät, Sinh dieät khoâng coøn nöõa, Tòch dieät laø an vui. Tam Taïng Xaø-leâ giaûi thích veà nghóa saâu xa noùi: Caùc haønh laø voâ thöôøng: Caùc haønh töùc laø caùc haønh cuûa saéc-taâm hoaït ñoäng trong ba

ñôøi. Voâ thöôøng töï noù coù naêm nghóa: 1. Dieät maát laø voâ thöôøng. 2. Taùnh rôøi nhau laø voâ thöôøng. 3. Bieán chuyeån thay ñoåi laø voâ thöôøng, cuõng goïi xoay chuyeån laø voâ thöôøng.

4. Coù töøng phaàn laø voâ thöôøng. 5. Töï taùnh laø voâ thöôøng. - Noùi dieät maát laø nhö traêm naêm, nghieäp baùo heát thì maïng soáng cuõng dieät maát. - Taùch rôøi nhau laø voâ thöôøng, töùc laø xöông thòt chia lìa phaân taùn. - Bieán chuyeån thay ñoåi, laø nhö xöông luùc ñaàu thì maøu traéng, veà sau ñoåi thaønh maøu xaùm, nhö maøu loâng chim boà caâu, xoay chuyeån töùc laø ñoåi töø maøu traéng sang maøu xaùm. - Coù töøng phaàn laø voâ thöôøng. Nhö ba quan heä cuûa caên-traàn-thöùc khi chöa hoøa hôïp, goïi laø voán khoâng coù voâ thöôøng. Ñaõ coù roài trôû laïi khoâng, goïi laø dieät hoaïi, töùc laø ñaõ coù roài trôû laïi khoâng coù. Caên-traàn-thöùc voâ thöôøng cuøng taäp trung, goïi chung laø coù phaàn. - Töï taùnh laø vì coù boán nghóa tröôùc, cho neân goïi laø töï taùnh voâ thöôøng. Phaùp sinh laø söï sinh ôû ñôøi vò lai. Phaùp dieät laø phaùp ñaõ dieät trong ñôøi quaù khöù. Sinh dieät laø ñôøi hieän taïi, maø hieän taïi thaâu nhieáp caû sinh dieät, bôûi vì sinh ra maø laäp töùc dieät, cho neân noùi sinh dieät ngay trong hieän taïi. Noùi tòch dieät laø an vui: Neáu noùi phaùp dieät laø an vui, thì nghóa naøy khoâng ñuùng. Taïi vì sao? Bôûi vì coù hieän taïi, dieät laø quaù khöù, phaùp ñaõ dieät laø hö hoaïi, bôûi vì coù hö hoaïi cho neân khoâng phaûi laø an vui. Neáu hieän taïi dieät ñi, thì sinh dieät laø an vui, ñieàu naøy khoâng ñuùng. Taïi vì sao? Bôûi vì coù vò lai sinh khôûi, ñoù laø phaùp hö hoaïi cuûa ñôøi hieän taïi, bôûi vì coù hö hoaïi cho neân khoâng phaûi laø an vui. Neáu noùi vò lai sinh khôûi laø thöôøng, thì nghóa naøy khoâng ñuùng. Sinh chaéc chaén coù dieät, cho neân khoâng phaûi laø thöôøng. Neáu coù naêng löïc laøm cho phaùp phaûi sinh khôûi ôû vò lai maø khoâng coù theå sinh khôûi, ñoù chính laø nieàm an vui thích hôïp. Tòch dieät laø an vui, chính laø nghóa aáy. Ba caâu tröôùc trình baøy veà phaùp höõu vi sinh töû voán laø voâ thöôøng, moät caâu sau bieän giaûi veà Nieát-baøn, laø phaùp voâ vi cho neân thöôøng truù.

*Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.*